N O R A K S T S

Lieta Nr.A42468006
Lietv. Nr.725-08/11

S P R I E D U M S
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008.gada 25.janvārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Ozola,

piedaloties pieteicējai *A.G.*,
atbildētājas Vircavas pagasta pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Vircavas pagasta padomes pilnvarotajam pārstāvim Aldim Jēgerim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *A.G.* pieteikumu par Vircavas pagasta padomes 2006.gada 18.jūlija lēmuma Nr.l (protokols Nr.7) atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu

Aprakstošā daļa

[1] Vircavas pagasta padome ar 2006.gada 18.jūlija lēmumu Nr.l (protokols Nr.7) (turpmāk arī – Lēmums) nolēmusi nepiešķirt *A.G.* (turpmāk – pieteicēja) pastāvīgā lietošanā zemi 26,65ha kā līdzvērtīgu zemi mantojamai zemei */dzēsts nekustamā īpašuma nosaukums/*. Lēmumā konstatēts:

[1.1] Saskaņā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otro daļu pieprasījumi iesniedzami līdz 2006.gada 1.jūnijam pagasta pašvaldībai, kas pieņem lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā.

Pieteicēja iesniegumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā iesniegusi 2006.gada 29.jūnijā.

[1.2] Saskaņā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta pirmās daļas 1.punktu un 2.panta septīto daļu fizisko personu zemes pieprasījumi, kas iesniegti pēc 2006.gada 1.marta izskatāmi tikai gadījumos, ja tiek pieprasīta brīvā, valstij piekrītošā zeme.

Uz 2006.gada 29.jūniju Vircavas pagasta administratīvajā teritorija nav brīvas, valstij piekrītošās zemes. Savukārt Centrālās zemes komisijas 2003.gada 13.oktobra lēmumu Nr.2878, ar kuru Vircavas pagasta pašvaldībai uzdots 78,1ha zemes ieskaitīt brīvo, valstij piekrītošo zemju fondā, Vircavas pagasta pašvaldība ir pārsūdzējusi tiesā.

[2] 2006.gada 16.augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Vircavas pagasta padomes 2006.gada 18.jūlija lēmuma Nr.1 (protokols Nr.7) atcelšanu. Pieteikums pamatots ar tālāk minēto.

[2.1] Saskaņā ar Latvijas Valsts vēstures arhīva (LVVA) 2005.gada 28.februāra izziņu Nr.5-G-922, Jelgavas apriņķa Lielvircavas pagasta (tagad Jelgavas rajona Vircavas pagasts) */dzēsts nekustamā īpašuma nosaukums/*zemes 53,30ha platībā īpašnieks 1939.gadā bija *E.Š.*, kas bija pieteicējas vectēva *Š.K.V.* brālis. Citu mantinieku viņam nav.

Pieteicējas 1997.gada 3.septembra iesniegums par mantojamās zemes */dzēsts nekustamā īpašuma nosaukums/*atgūšanu tika noraidīts Vircavas pagasta zemes komisijā 1997.gada 4.septembrī. Pieteicēja griezusies Centrālajā zemes komisijā.

Ar Centrālās zemes komisijas 2006.gada 19.jūnija lēmumu Nr.6001 pieteicējai

piešķirti 222,5 īpašuma kompensācijas sertifikāti par 26,65ha ½ mantojamās zemes.

Otru pusi no mantojamās zemes – 26,65ha pieteicēja vēlējās saņemt dabā vecajās robežās, bet ja tas nebūtu iespējams, tad saņemt līdzvērtīgu zemi citā vietā, un 2006.gada 29.jūnijā iesniegusi atkārtotu pieteikumu Vircavas pagasta padomē – piešķirt lietošanā no mantojamās */dzēsts nekustamā īpašuma nosaukums/* zemes 26,65ha no brīvajam, valstij piekrītošajam zemēm.

[2.2] Saskaņā ar Centrālās zemes komisijas 2003.gada 13.oktobra lēmumu Nr.2878 Vircavas pagasta pašvaldībai uzlikts par pienākumu 78,1ha Vircavas pagasta zemes ieskaitīt brīvajās, valstij piederošajās zemēs. Pieteicēja uzskata, ka pagasta padomei ir iespējas piešķirt daļu no šīs zemes.

[2.3] Pieteicējai ar dēlu Jelgavas rajona Vilces pagastā ir zemnieku saimniecība „Sprīdīši" un viņa vēlas to paplašināt. Vircavas pagasta padome nepamatoti norādījusi, ka pagastā neesot brīvās zemes, tāpat nepareizi norādījusi, ka esot nokavēts zemes pieprasīšanas termiņš.

Pieteicēja uzskata, ka uz viņas gadījumu attiecināma kārtība un secība kādā apmierināmi iesniegumi pēc termiņa izbeigšanās, ja bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku pieprasa līdzvērtīgu zemi tai zemei, uz kuru viņiem likumā paredzēto ierobežojumu dēļ netiek atjaunotas īpašuma tiesības.

Termiņu pieteicēja esot ievērojusi, jo pirmo iesniegumu Vircavas pagasta zemes komisijā iesniegusi 1997.gada 3.septembrī.

[3] 2006.gada -8.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemti Vircavas pagasta padomes (turpmāk – atbildētāja) paskaidrojumi par pieteikumu, norādot, ka pieteikums nav pamatots tālāk minēto iemeslu dēļ.

[3.1] Pieteicēja nepamatoti apgalvo, ka 1997.gada 3.septembrī Vircavas pagasta zemes komisijai iesniegusi iesniegumu par mantojamās zemes */dzēsts nekustamā īpašuma nosaukums/* atgūšanu. Pieteikumam pievienotie dokumenti – pieteicējas Vircavas pagasta padomei 2006.gada 29.jūnijā adresētais iesniegums un Vircavas pagasta zemes komisijas 1997.gada 4.septembra atbilde pieteicējai apliecina, ka pieteicēja 1997.gada 3.septembrī Vircavas pagasta zemes komisijai ir lūgusi izmaksāt kompensāciju par zemes īpašumu */dzēsts nekustamā īpašuma nosaukums/*, nevis atjaunot īpašuma tiesības uz to.

Vircavas pagasta zemes komisija pieteicējas 1997.gada 3.septembra iesniegumu noraidīja sakarā ar termiņa nokavējumu. Pieteicēja likumā noteiktajā termiņā Vircavas pagasta zemes komisijas lēmumu nav pārsūdzējusi.

Pieteicējas 2006.gada 29.jūnijā Vircavas pagasta padomei iesniegtais iesniegums ir vienīgais, ar kuru pieteicēja lūgusi piešķirt pastāvīgā lietošanā līdzvērtīgu zemi – ½ no mantojamās zemes */dzēsts nekustamā īpašuma nosaukums/*.

[3.2] Centrālās zemes komisijas 2003.gada 13.oktobra lēmums Nr. 2878, ar kuru Vircavas pagasta pašvaldībai tika uzdots 78,1ha zemes ieskaitīt brīvo, valstij piekrītošo zemju fondā, Vircavas pagasta pašvaldība pārsūdzējusi tiesā.

Zemgales apgabaltiesa ar 2005.gada 22.marta spriedumu lietā Nr.C06041604 198/05-11 atcēlusi Centrālās zemes komisijas 2003.gada 13.oktobra lēmuma Nr.2878 1.1.apakšpunktu, ar kuru Vircavas pagasta padomei uzdots līdz 2003.gada 1.novembrim ieskaitīt brīvajās, valstij piekrītošajās zemēs Vircavas pagasta pašvaldībai pastāvīgā lietošanā piešķirtās zemes 78,1ha kopplatībā.

Centrālā zemes komisija spriedumu šajā daļā netika pārsūdzējusi un tas šajā daļā ir stājies spēkā. Par Zemgales apgabaltiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesnieguši *J.O.* un *G.O.*, kuri bija prasītāji pret Vircavas pagasta padomi apvienotajā tiesvedībā. Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta ar 2006.gada 24.augusta spriedumu *J.O.* un *G.O.* apelācijas sūdzības noraidījusi.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja prasījumu uzturēja un papildus pieteikumā norādītajiem argumentiem paskaidroja, ka uz šo brīdi ir mainījušies lietas apstākļi, jo ir pagarināti termiņi līdz 2008.gadam, lai piešķirtu viņai prasīto zemes platību.

[5] Atbildētāja pārstāvis tiesas sēdē prasījumu neatzina un paskaidroja, ka pieteicēja iepriekš bija lūgusi piešķirt kompensāciju par zemi, uz ko pašvaldība atbildēja, ka ir nokavēts termiņš. Kopš 1997.gada pieteicēja pašvaldībā vairs nav vērsusies. Pieteicēja vērsās Centrālā zemes komisijā, kas pieteicējai piešķīrusi kompensāciju par pusi no mantojamās zemes. Par otru pusi pieteicēja 2006.gada 29.jūnijā vērsās pašvaldībā. Uz to brīdi saskaņā ar likuma „Par zemes reformu lauku apvidos" 2.pantu bija noteikts, ka šādi iesniegumi bija iesniedzami līdz 2006.gada 1.martam un zeme piešķirama no brīvajām, valstij piekrītošajām zemēm. Pieteicēja atsaucas uz Centrālās zemes komisijas 2006.gada 26.jūnija vēstuli, kurā norādīts, kādā veidā ir iespējams atjaunot īpašumtiesības uz zemi. No minētās vēstules izriet, ka bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem jābūt piešķirtai zemei pastāvīgā lietošanā vai jābūt brīvai, valstij piekrītošai zemei. Uz šo brīdi pieteicējai nav piešķirta zeme pastāvīgā lietošanā, kā arī pašvaldībā nav brīvās, valstij piekrītošas zemes. Tādējādi pašvaldība nevarēja pieņemt pieteicējai labvēlīgu lēmumu.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un pārbaudot lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[7] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[7.1] Ar Vircavas pagasta padomes zemes komisijas 1997.gada 4.septembra lēmumu (bez numura), izskatot pieteicējas 1997.gada 3.septembra iesniegumu par kompensācijas izmaksu par zemes īpašumu, noraidīts pieteicējs lūgums, jo iesnieguma un mantošanas tiesību pierādošo dokumentu pēdējais iesniegšanas datums bija 1996.gada 1.jūnijs (*lietas 22.lapa*);

[7.2] Centrālā zemes komisija ar 2006.gada 26.jūnija vēstuli Nr.311 Ī/t, atbildot uz pieteicējas iesniegumu par zemes īpašumtiesību atjaunošanas iespējām, paskaidrojusi, ka Centrālā zemes komisija var atjaunot īpašuma tiesības uz konkrētu zemi, ja tā ar pašvaldības lēmumu piešķirta pastāvīgā lietošanā vai ir brīvā, valstij piekrītošā zeme, ko apliecina pašvaldības izsniegta izziņa, un pievienojot piešķirtās zemes izvietojuma shēmu vai plānu. Ņemot vērā, ka pieteicējai nav piešķirta lietošanā mantojamai zemei līdzvērtīga zeme, Centrālā zemes komisija ieteikusi pieteicējai vērsties Vircavas pagasta pašvaldībā un lūgt tai, lai tā atteiktos no daļas tās lietošanā esošās zemes ieskaitīšanai brīvajā, valstij piekrītošajā zemē un atjaunot īpašumtiesības pieteicējai (*lietas 10.lapa*);

[7.3] Ar 2006.gada 29.jūnija iesniegumu pieteicēja vērsusies Vircavas pagasta padomē, norādot, ka iepriekšējais – 1997.gada 3.septembra iesniegums ticis noraidīts un ka to nav apstrīdējusi, un lūdzot rast iespēju iedalīt viņai ½ no mantojamās zemes no pašvaldības lietošanā esošās zemes vai zemes, kas pamatojoties uz Centrālās zemes komisijas 2003.gada 13.oktobra lēmumu Nr.2878 jāieskaita brīvajās, valstij piekrītošajās zemēs (*lietas 11.lapa*);

[7.3] Vircavas pagasta pašvaldība, izskatot minēto pieteicējas iesniegumu, Lēmumā norādījusi, ka, pirmkārt, pieteicēja ir nokavējusi zemes pieprasījuma iesniegšanas termiņu, kas bija – 2006.gada 1.jūnijs, un, otrkārt, pašvaldības administratīvajā teritorijā nav brīvās, valstij piekrītošās zemes. Centrālās zemes komisijas 2003.gada 13.oktobra lēmums Nr.2878, ar kuru Vircavas pagasta pašvaldībai tika uzdots 78,1ha ieskaitīt brīvo, valstij piekrītošo zemju fondā, ir pārsūdzēts tiesā

(*lietas 9.lapa*).

[8] Saskaņā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta pirmās daļas 1.punktu fizisko personu pieprasījumi par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā, kuri iesniegti pēc 1997.gada 9.septembra, tiek izskatīti tikai šādos gadījumos:

1) ja šīm personām zemes lietošanas tiesības pāriet no citām fiziskajām personām,

2) ja tiek pieprasīta brīvā, valstij piekrītošā zeme.

Lietā nav strīda par to, ka būtu konstatējama zemes lietošanas tiesību pāreja no citām fiziskām personām.

Tādējādi 2006.gada 29.jūnijā, iesniedzot pieprasījumu Vircavas pagasta padomē, pieteicēja varēja pretendēt tikai uz brīvās, valstij piekrītošās zemes piešķiršanu.

Tiesa konstatē, ka lietā ir strīds par to, vai Vircavas pagasta pašvaldībā uz 2006.gada 29.jūniju, kad pieteicēja iesniedza iesniegumu par zemes 26,65ha platībā piešķiršanu pastāvīgā lietošanā, bija brīvā, valstij piekrītošā zeme un vai pieteicēja ir ievērojusi likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" noteiktos termiņus zemes pieprasījuma iesniegšanai.

[9] Likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otrā daļa noteic, ka zemes pieprasījumi iesniedzami līdz 2006.gada 1.jūnijam (..) pašvaldībai, kas pieņem lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā. (..) Pagasta pārskata plāns, kurā iezīmēti brīvie zemes gabali, ir brīvi pieejams jebkuram zemes pieprasītājam; zemes pieprasītāju saraksts izliekams redzamā vietā pašvaldības telpās.

Tiesas ieskatā nav šaubu par to, ka tiesības pieprasīt pastāvīgā lietošanā brīvo, valstij piekrītošo zemi ir publiski tiesiskas un tās ir paredzētas likumā „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos". Šādas tiesības ir jebkuram zemes pieprasītājam, tātad arī pieteicējai, ievērojot to, ka šāds pieprasījums bija jāiesniedz līdz 2006.gada 1.jūnijam un pieprasāmajai zemei ir jāatbilst brīvās, valstij piekrītošās zemes statusam.

Konkrētajā gadījumā, tiesa konstatē, ka pieteicēja zemes pieprasījumu pašvaldībai ir iesniegusi 2006.gada 29.jūnijā, tādējādi nokavējot šāda pieprasījuma iesniegšanas termiņu.

Attiecībā uz argumentu, ka pieteicēja jau 1997.gada 3.septembrī vērsusies ar iesniegumu pašvaldībā, tiesa norāda, ka pieteicēja uz 1997.gada 3.septembra iesniegumu saņēma atbildi (lēmumu) [7.1], tomēr pret to neizvirzīja nekādas pretenzijas par lūguma noraidījumu, to neapstrīdot. Ņemot vērā, ka sūdzība par 1997.gada 4.septembra lēmumu nav celta, ko apstiprina arī pieteicēja, administratīvais process iestādē attiecībā uz 1997.gada 3.septembra iesniegumu ir noslēdzies un minētais iestādes rīcības tiesiskums nav izskatīšanas priekšmets šajā tiesvedībā.

[10] Tāpat lietā ir neskaidrība, vai pieteicējas pieprasījums attiecas uz brīvo, valstij piekrītošo zemi.

Tiesa secina, ka no likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" izriet, ka par brīvo, valstij piekrītošo zemi, ir uzskatāma zeme, uz kuru zemes reformas laikā nav atjaunotas īpašuma tiesības, kas nav nodota īpašumā par samaksu vai nav piešķirta lietošanā fiziskajām vai juridiskajām personām, pašvaldībai vai valstij.

Šajā lietā atbildētāja pārstāvis norādīja, ka strīds par 78,1ha, no kuriem pieteicēja pieprasīja 26,65ha, zemes ieskaitīšanu brīvajās, valstij piekrītošajās zemēs notikusi tiesvedība starp Vircavas pagasta pašvaldību un Centrālo zemes komisiju. Ar Zemgales apgabaltiesas 2005.gada 22.marta spriedumu lietā Nr.C06041604 tika atcelts Centrālās zemes komisijas 2003.gada 13.oktobra lēmums Nr.2878, ar kuru Vircavas pagasta padomei bija uzdots ieskaitīt brīvajās, valstij piekrītošajās zemēs minēto platību.

Tiesa, ieskatoties minētajā Zemgales apgabaltiesas spriedumā, Lēmumā norādīto, ka pašvaldības lietošanās esošie 78,1ha nav uzskatāmi par brīvo, valstij piekritīgo zemi, uzskata par pamatotu. Tādējādi tiesa konstatē, ka atbildētāja pieteicējas pieprasītos 26,65ha nevarēja piešķirt, jo uz 2006.gada 1.jūniju Vircavas pagasta pašvaldībā nebija brīvās, valstij piekritīgās zemes.

[11] Ņemot vērā iepriekš konstatēto [9] un [10], tiesa atzīst, ka prasījums par Vircavas pagasta padomes 2006.gada 18.jūlija lēmuma Nr.l (protokols Nr.7) atcelšanu nav apmierināms.

Vienlaikus tiesa atzīst, ka nav apmierināms arī prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, jo, kā jau tiesa atzina, iestādei atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta pirmās daļas 1.punkta noteikumiem iesniegtie fizisko personu pieprasījumi par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā ir jāizskata tikai tādos gadījumos, ja šīm personām zemes lietošanas tiesības pāriet no citām fiziskajām personām vai ja tiek pieprasīta brīvā, valstij piekrītošā zeme. Tā kā šādi apstākļi attiecībā uz pieteicēju nav konstatējami, nav pamatota prasība par šāda pienākuma uzlikšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-252.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt *A.G.* pieteikumu par Vircavas pagasta padomes 2006.gada 18.jūlija lēmuma Nr.l (protokols Nr.7) atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Spriedums sastādīts 2008.gada 25.janvārī.

Tiesnese (*paraksts*) S.Ozola

N O R A K S T S P A R E I Z S
Administratīvās rajona tiesas

tiesnese _____ S.Ozola
Rīgā, 2008.gada 25.janvārī